

УДК 811.133.1:81'373

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-8-25>

Василь ПАЛІЙ,

orcid.org/0000-0002-8782-3602

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри практики німецької та французької мов,

викладач французької мови

Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) *vasilpaliy@ukr.net*

Ольга ШЕВЧЕНКО,

orcid.org/0000-0001-6899-7335

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри практики німецької та французької мов,

викладач французької мови

Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) *chernyakolala86@gmail.com*

Тетяна ГОЛУБ,

orcid.org/0000-0001-7781-3446

старший викладач кафедри практики німецької та французької мов,

викладач французької мови

Рівненського державного гуманітарного університету

(Рівне, Україна) *golubtat@gmail.com*

ВПЛИВ КОЛОКВІАЛЬНОСТІ НА СИНТАКСИЧНУ СТРУКТУРУ РЕЧЕНЬ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА ПОЛЬСЬКОЇ МОВ)

Стаття присвячена дослідженню впливу колоквіальності на синтаксичну структуру речень. Так, описано засоби, які слугують для відтворення розмовного реєстру французької мови в польському та українському варіантах перекладу літературно-художніх діалогів. Проаналізований корпус складається з мовних одиниць сучасних французьких романів, в яких використовується певна кількість колоквіальних елементів.

У статті аналізуються синтаксичні маркери розмовного реєстру французької, польської мов, а також функціонування заперечного речення без частки *ne* і деяких форм таких речень. У польській мові обов'язковим заперечним елементом є частинка *nie* (*non*), яка стоїть перед дієсловом і може супроводжуватися іншими формами. Дослідження мовних одиниць корпусу свідчить, що розмовні маркери у французькому реєстрі часто не мають відповідників у польській та українській мовах. Найчастіше використовується нестандартна лексика, рідше вживаються синтаксичні засоби.

Поняття «колоквіальний реєстр» застосовується лінгвістами як альтернатива термінам «розмовна мова» та «просторіччя», хоча колоквіальність особливо характерна для діалогічного мовлення. Цей вплив спостерігається в усній комунікації, а також на письмі (як стилістичний феномен або приватне письмове спілкування). Увагу дослідників привертають і дискурсивні маркери, які виконують функцію сполучних елементів розмовних висловлювань, конкретизують комунікативні наміри мовця та відносини між актантами.

Одним із ефективних і доступних засобів виділення у французькому синтаксисі є явище дислокації (*la mise en relief*). Дислокація – це «від'єднання складника поза рамками речення. Відокремлений складник дублюється або замінюється особовим чи вказівним займенником, який за необхідності відновлює свої морфологічні характеристики та функції в реченні».

Ключові слова: колоквіальність, розмовний реєстр, синтаксичні маркери, знижена лексика.

Vasyl PALIYV,

orcid.org/0000-0002-8782-3602

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of German Practice and the French Language

Rivne State University of the Humanities

(Rivne, Ukraine) *vasilpaliy@ukr.net*

Olga SHEVCHENKO,

orcid.org/0000-0001-6899-7335

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of German Practice and the French Language

Rivne State University of the Humanities

(Rivne, Ukraine) chernyakolala86@gmail.com

Tetiana GOLUB,

orcid.org/0000-0001-7781-3446

Lecturer of French at the Department of German Practice and the French Language

Rivne State University of the Humanities

(Rivne, Ukraine) golubtat@gmail.com

INFLUENCE OF COLLOQUIALITY ON THE SYNTAX STRUCTURE OF SENTENCES (BASED ON FRENCH AND POLISH)

The article is devoted to the study and research of the influence of colloquiality on the syntactic structure of sentences, describes the means used to reproduce the colloquial register of the French language in the Polish and Ukrainian versions of the translation of literary and artistic dialogues. The analyzed corpus consists of linguistic units of modern French novels, which use a significant number of colloquial elements.

The article analyzes the syntactic markers of the colloquial register of French, Polish and Ukrainian languages, as well as the functioning of the negative sentence without the particle ne and some forms of such sentences. A study of the language units of the corpus shows that colloquial markers in the French register often do not have equivalents in Polish and Ukrainian. In Polish, the obligatory negative element is the particle nie (non), which precedes the verb and may be accompanied by other forms. Non-standard vocabulary is most often used, syntactic means are used less often.

The concept of colloquial register is used by linguists as an alternative to the terms colloquial language and colloquialism, although colloquiality is especially characteristic of dialogic speech. This influence is observed in oral communication, as well as in writing (as a stylistic phenomenon or private written communication). Researchers also attract the attention of discursive markers, which perform the function of connecting elements of colloquial utterances, specify the communicative intentions of the speaker and the relationship between the actors.

One of the effective and accessible means of selection in French syntax is the phenomenon of dislocation (la mise en relief). A dislocation is the detachment of a constituent element outside the sentence. The separated component is duplicated or replaced by a personal or indicative pronoun, which, if necessary, restores its morphological characteristics and functions in the sentence.

Key words: *colloquiality, conversational register, syntactic markers, reduced vocabulary.*

Постановка проблеми. Останнім часом різні явища розмовної мови стали предметом перекладацьких досліджень у галузі літературного перекладу. Дійсно, герої сучасних романів розмовляють мовою, близькою до реальної, хоча елементи нестандартної мови з'являються і в літературних творах, що стає проблемою в процесі перекладу. Більшість перекладачів визнають це, звертаючи увагу на труднощі перекладу розмовних і сленгових одиниць (Демонд, 2004).

Аналіз досліджень. Проблема розмовної мови присвячені роботи І. Р. Гальперіна, Ю. С. Степанова, І. В. Арнольда, О. Б. Сиротиніної, О. А. Земської, В. Д. Девкіна, К. А. Долініна, В. О. Хом'якова, Л. А. Введенської. Дослідження в галузі розмовної французької мови відображено у працях таких українських і зарубіжних науковців: З. О. Гетьмана, А. А. Біласа, Н. Ярошко, F. Antoine, H. Bauche, C. Blanche-Benveniste, L.-J. Calvet, F. Gadet.

Найбільш характерною ознакою розмовної мови є фамільярна лексика. Так, в лінгвістич-

ному словнику під редакцією В. Д. Старіченко поняття «розмовна лексика» тлумачиться як слова та вирази, які вживаються у безпосередньому спілкуванні і характеризуються зниженим стилістичним забарвленням (Старіченко, 2008: 509). Лінгвіст Н. І. Гез трактує розмовне мовлення як лексику нейтрального або загальнозживаного стилю та мовні одиниці з емоційно-експресивним забарвленням (пестливі, лайливі, іронічні, жартівливі) (Старіченко, 2008).

Мета статті: дослідити корпус мовних одиниць сучасних французьких романів, в яких використовуються лексичні одиниці колоквіального характеру; проаналізувати синтаксичні маркери розмовного регістру французької, польської та української мов, а також вживання заперечного речення без частки *ne* й окремих форм таких речень.

Виклад основного матеріалу. В рамках французької розмовної мови дослідники виділяють такі регістри: літературно-розмовна мова (*parler*

littéraire), фамільярна мова (*parler familier*), просторіччя (*parler populaire*), місцевий говір, патуа (*parler régional et patois*), арго (*argot*), модна французька мова (*français branché*), мова передмість (*parler des banlieues*), нецензурна мова, знижена лексика (*gros mots, parler grossier*).

Дослідник М. П. Брандес розрізняє такі лінгвістичні ознаки розмовної мови: вживання просторіччя та специфічних мовних одиниць на всіх рівнях (прослідковується тенденція вживання мовних одиниць із абстрактно-узагальненим значенням), послаблення синтаксичних зв'язків між частинами речення, велика кількість мовних засобів суб'єктивної оцінки, оцінних емоційно-експресивних одиниць усіх рівнів (від фонетичного до синтаксичного), наявність мовних стандартів (кліше) і фразеологізмів розмовного характеру, авторських неологізмів, використання особових займенників і особових форм дієслова (Брандес, 2004: 224). Попри різноманітність термінів і підходів до дослідження розмовної мови, спільним для них є невимущеність, спонтанність, неформальний стиль і усна форма спілкування.

У статті описано мовні засоби, які слугують для відтворення розмовного реєстру французької мови в польському та українському варіантах перекладу літературно-художніх діалогів. Проаналізований матеріал складається із корпусних одиниць сучасних французьких романів, в яких використовується значна кількість колоквіальних елементів. Романи перекладені різними перекладачами, що зменшує вплив ідіолектних факторів і допомагає проаналізувати можливі тенденції в перекладі на польську та українську мови.

У французькій мові розрізняють чотири реєстри: вишуканий, стандартний, розмовний (вільний, спонтанний або звичайний) і просторіччя. Поняття «*колоквіальний реєстр*» застосовується лінгвістами як альтернатива термінам «*розмовна мова*» та «*просторіччя*», хоча колоквіальність особливо характерна для діалогічного мовлення. Цей вплив спостерігається в усній комунікації, а також на письмі (як стилістичний феномен або приватне письмове спілкування). Ось чому не варто вважати розмовність і колоквіальність схожими формами (Pennac, 1989).

Французький лінгвіст Клод Дюнетон вважає, що просторічні звороти завжди містять певний колоквіальний компонент (Duneton, 19886). На думку дослідниці Франсуази Гаде, обидва явища слід вважати різними категоріями, оскільки просторіччя є діастратичною категорією, а колоквіальність – діафазною. Лінгвіст констатує процес «діахронічного переходу від просторічного та

арготичного маркування до розмовного» (Gadet, 1999: 585–671). Оскільки переклад повинен мати той самий ефект, обов'язок перекладача полягає у тому, щоб знайти «той еквівалент, який надаватиме, крім маніфестованого змісту, зображення та динаміки оригінальному тексту, іншими словами, ефекту прихованого змісту, який апелює не стільки до нашого розуму, як до наших емоцій» (Desmond, 2004: 25–29).

У статті аналізуються синтаксичні маркери розмовного реєстру французької, польської та української мов, а також функціонування заперечного речення без частки *ne* і деяких форм таких речень. Заперечне речення стандартної французької мови складається із двох елементів: частки *ne* перед дієсловом і дієприслівникової форманти після дієслова. У сучасній розмовній мові частка *ne* часто опускається. У польській мові обов'язковим заперечним елементом є частинка *nie* (*non*), яка стоїть перед дієсловом і може супроводжуватися іншими формами: заперечними займенниками та прислівниками *nikt* (*personne*), *nigdzie* (*nulle part*), *nic* (*rien*) тощо або сполучниками *ani, ni* (*ni...ni*).

Переклад заперечних речень без частки *ne* відбувається за стандартною формою заперечного речення, тому перекладачам доводиться шукати інші способи передачі автентичного французького варіанту. Здебільшого перекладачам рідко (менше 5% прикладів) вдається передати розмовний характер заперечних французьких речень, оскільки такі конструкції досить важко «фамільяризувати». У такому разі використовуються інші мовні одиниці, зокрема дієслово *wlezc*, розмовний варіант дієслова *wejść* (*entrer*), наприклад: *Marche pas sous les gouttières, Ben, si les pigeons te chient dessus, c'est une brique l'impact!* (Pennac, 1989: 139); *Tylko nie wleż pod rynną, Ben, bo jak golab ci na to nasra, to na nowe ubranko wybulisz z dziesięć kawalkow jak nie!* (*Seulement ne te fous pas sous la gouttière, Ben, car si un pigeon te chie dessus, tu vas payer le nouveau petit vêtement une brique!*) (Pennac, 1989: 99).

Замість нейтрального дієслова *denerwować się* (*s'énerver*) вживається розмовний варіант слова, наприклад: *wkurzac się (...)* *t'énerves pas comme ça; (...)* *niewkurzaj się tak; (...)* *ne t'échauffes pas comme ça!* (Gavalda, 1995: 25). Спостерігаємо зміщення дискурсу до розмовного завдяки вживанню синтаксичних одиниць, а саме слова *tam* (*là*), яке підсилює заперечення у польському варіанті (Ozog, 1985: 160). Французький зворот *c'est que* заміщено польським прислівником *kiedy* (*quand*) із розмовною конотацією: *C'est que j'n'ai pas; (Quand je n'ai pas)* (Izzo, 1995: 191). *J'aime*

pas trop jaser, mais madame n'est plus dans son sens (Bazin, 1997: 446); *Ja tam obgadywac nie lubię, ale nasza pani to już ma nie całkiem dobrze w głowie* (Moi là je n'aime pas faire des potins, mais notre madame n'a plus tout très bien dans sa tête) (Bazin, 1997: 235–236).

Заперечні речення без частки *ne* здебільшого втрачають розмовний характер у процесі перекладу, перетворюючись на звичайні заперечні конструкції, які дещо конотують стандартний регістр мови: *Je dis pas que t'es moche (...)*; *Nie powiedziałam, że jesteś odrazajacy (...)*; (Je n'ai pas dit que tu étais répugnant) (Vargas, 1996: 8–9). Інколи в процесі перекладу заперечні речення стають стверджувальними. Особливо це стосується обмежувальних зворотів французької мови, які заміщують словом *tylko* (seulement): *Chez moi, c'est qu'un studio; Mam tylko male studio (...)*; (J'ai seulement un petit studio (...)) (Izzo, 1995: 158). Подвійне заперечення у французькій мові передається стверджувальним реченням у польському варіанті перекладу: (...) *ça m'aurait pas déplu qu'il se fasse mettre par un pédé!* (Izzo, 1995: 258); (...) *ucieszyłbym się, jakby tu jakiś pedał dopieprzył!*; (...) *je me réjouirais si un pédé quelconque lui cassait la gueule!* (Izzo, 1995: 178).

Увагу дослідників привертають також дискурсивні маркери, які виконують функцію сполучних елементів розмовних висловлювань, конкретизують комунікативні наміри мовця та відносини між актантами. Мовознавець Катрін Шане до такої категорії відносить слова-конектори *mais, donc, aussi, parce que*, дискурсивні частки *bon, voilà, ben, quoi, là*; фактичні маркери *tu sais, tu vois, hein*; частки-регулятори *oui, d'accord, hm hm, je vois*, деякі вирази логічного висновку *de toute façon, enfin de compte, en définitive*, парентетичні дієслова *je veux dire, je sais pas, je précise* та інші комунікативні елементи (Chanet, 2003). Це різні частини мови, які не виконують своєї звичної синтаксичної функції, а виступають як дискурсивні маркери, які французький лінгвіст О. Дюкро позначає терміном «дискурсивні слова» (Ducrot, 1982).

Одним із ефективних та доступних засобів виділення у французькому синтаксисі є явище дислокації (la mise en relief). Дислокація – це «від'єднання складового елемента поза рамками речення, ліворуч або праворуч (...). Відокремлений складник дублюється або замінюється особовим чи вказівним займенником, який за необхідності відновлює свої морфологічні характеристики та функції у реченні» (Chanet, 2003: 26).

На відміну від французької мови, у польській мові синтаксична функція слова залежить не від його положення у реченні, а від флективних закінчень. Той чи інший член речення можна виділити, використовуючи вказівні займенники (ч. р. *ten*, ж. р. *ta*, с. р. *to*), емпатичну лексику (частка *to*), прислівники, сполучники або стилістичні повтори. Окремі слова можна конотувати шляхом дислокації поза рамками речення. Однак аналіз висловлювань носіїв польської мови свідчить, що такі синтаксичні засоби використовуються досить рідко і конотують вони розмовний регістр слабше, ніж відповідні одиниці французької мови. Тому навіть якщо подібна конструкція вживається у мові перекладу, варто підібрати інші способи передачі колоквіальності у реченнях із дислокацією.

Приблизно у 10% прикладів зберігається розмовний характер речень мови перекладу шляхом використання синтаксичних засобів або лексичних одиниць, які у достатній мірі конотують висловлювання, наприклад: *Et ça va manger combien de temps, ces conneries?*; *I ile mi to zezre czasu, te wasze pierdoly?* (Combien de temps ça va me bouffer, ces conneries à vous?) (Pennac, 1989: 152). У цьому прикладі дислокація польського варіанту речення підсилена двома присвійними займенниками: *wasze* (vos) і вказівним займенником *te* (ces), а також розмовним словом *zezrec* (bouffer). Ефект розмовності створює додавання частки *nie* (non) вкінці питального речення, хоча синтаксичний наголос у такому випадку відсутній: *Mais tu l'aimais bien, Manu. Ale lubiles Manu, nie?* (Mais tu aimais bien Manu, non?) (Izzo, 1995: 106). Вживання частки *tam* підсилює заперечення та виражає протиставлення: *On ne connaît pas ce genre de mecs, nous; My tam nie znamy facetów tego pokroju;* (Nous là, nous ne connaissons pas les mecs de ce type) (Pennac, 1989: 109).

Зворотній порядок слів із прямим додатком на початку речення, вказівні та присвійні займенники *te, swoje* зі словом *zmajstrowac* (bricoler) також підсилюють розмовний характер репліки: *Qu'est-ce qu'il a fait, M. Levine?* (Pennac, 1989: 57); *Co on takiego zmajstrował, ten pan Levine?* (Pennac, 1989: 51); (Qu'est-ce qu'il a bricolé, ce monsieur Levine?); *Où est-ce qu'il les a foutues, ses lunettes?*; *A gdzie on wtrył te swoje okulary?* (Pennac, 1989: 268); *Ça, de l'argent, elle en a!* (Bazin, 1977: 456); *Ech, pieniędzy to jej nie brak!* (WP: 254); (Ah, l'argent ne lui manque pas!) (Bazin, 1977: 254). *Le vieux, où tu veux qu'y trouve cinq cent balles, toi?* (Czeszewski, 2001: 66). *Skąd moj stary ma wytrzasnąć 500 franków?* (D'où mon vieux doit dégoter 300 francs?) (Czeszewski, 2001: 356).

Вживання слова *akurat*, яке за значенням відрізняється від французького *pas du tout*, свідчить про вищий рівень колоквіальності польського варіанту висловлювання: *Mais on est français, con. On est né ici. (...) T'es français, toi. J'estesmy Francuzami, ty idioto. Urodzilismy siç tutaj (...)* (Nous sommes français, idiot. Nous sommes nés ici (...)) *Akurat* (Izzo, 1995: 197). Однак більшість висловлювань у польському перекладі з дислокованими членами речення втрачає розмовну конотацію та емпатичний наголос, а вживання сполучника *był* свідчить про надмірну коректність репліки: *Tu veux que je lui parle à la chef?; Chcesz, był porozmawiala z szefow? (Veux-tu que je parle à la chef?)* (Vargas, 1996: 74).

Висновки. Дослідження мовних одиниць корпусу свідчить, що розмовні маркери у фран-

цузькому реєстрі часто не мають відповідників у польській та українській мовах, отже перекладачі шукають інші способи їх відображення в цільовому тексті. Найчастіше використовується нестандартна лексика, рідше вживаються синтаксичні засоби. Приблизно у 10% польських варіантів перекладу зберігається звичний характер висловлювань актантів. Деякі речення з дислокованими елементами втрачають не лише ознаки розмовного реєстру, а й емпатичний наголос (хоча польська мова має різні способи утворення таких типів речень). У зв'язку з цим польські варіанти таких висловлювань не лише знижують рівень колоквіальності, але в деяких випадках навіть виявляються менш природними, ніж їх французькі відповідники. Такий аспект розмовного реєстру потребує подальших досліджень та якісного наукового аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брандес М. П. Стилистика текста. Теоретический курс : учебник. 3-е изд., перераб и доп. Москва : Прогресс. Традиция; ИНФА, 2004. 416 с.
2. Гез Н. И. Устная речь. Очерки по методике обучения немецкому языку (для педагогических вузов) / под ред. И. В. Рахманова. Москва : «Высшая школа», 1974. С. 50–97.
3. Стариченко В. Д. Большой лингвистический словарь. Ростов-на-Дону : Феникс, 2008. 811 с.
4. Bazin H. Cri de là chouette. Moscou : Editions du Progrès [CDC], 1977. 197 p.
5. Wolanie puszczyka, trad. Byczewska K., Warszawa : Czytelnik [WP], 1999. 205 p.
6. Duneton C. Le guide du français familier, Paris : Éditions du Seuil, 1998. 606 p.
7. Desmond W.O. “Langue verte et verdeur de la langue”, dans Antoine F. (Dir.), Argots, langue familière et accents en traduction, Lille, 2004. P. 25–29.
8. Gavalda A. Ensemble c'est tout. Paris : Éditions Gallimard “Bibliothèque des idées”, 1995. 278 p.
9. Poprostu razem, trad. Zbonikowska-Bernatowicz. H., Warszawa : Swiat Ksiazki [PPR]. 2007. 199 p.
10. Gadet F. “La langue française au XX – ième siècle”, dans Chaurand P. (Dir.), Nouvelle histoire de la langue française, Paris : Seuil, 1999. P. 585–671.
11. Chanet C. Fréquence des marqueurs discursifs en français parlé: quelques problèmes de méthodologie. Recherches sur le français parlé, 2003. P. 83–108.
12. Czeszewski M. Słownik polszczyzny potocznej. Warszawa : PWN, 2001.
13. Izzo J-C. Total khéops, Paris : Gallimard, 1995. 150 p.
14. Ozog K. “Wyrazy częste w polszczyźnie mówionej: no, tam”, Polonica XI, 1985. P. 147–160.
15. Pennac D. La petite marchande de prose, Paris : Gallimard [PMP], 1989. 206 p.
16. Luzzati F. et Luzzati D. “Oral et familier”, Information grammaticale, 1986. P. 5–10.
17. Simonon G. L'Amie de Madame Maigret. Paris : Presses de la Cité [AMM]; 1957. 103 p. Znajoma pani Maigret, trad. Szymanska I., Gdansk : Wydawnictwo L&L [ZPM], 1987. 104 p.
18. Vargas F. Un peu plus loin sur la droite. Paris : Vivane Hamy [PLD] 1996.
19. s.d. Lawka 102, trad. Szezyńska-Mackowiak. K., Warszawa : Prószyrski i S-ka [Lioz].

REFERENCES

1. Brandes M. P. Stilstyka teksta. Teoretichesky kurs [Stylistics of the text. Theoretical course]. Uchebnyk. 3-e uzd., pererab.y dop. Moscou: Progres. Tradicija; INFA. 416 p. [in Russian].
2. Gez N. I. Ustnaya rech. Ocherky po metodyke obuchenyja nemeckomu yazyku (dlya pedagogicheskych vuzov [Essays on the method of teaching the German language (for pedagogical universities)]. Pod red. I. V. Rahmanova. Moscou : “Vishaja shkola”, 1974. P. 50–97 [in Russian].
3. Starychenko V. D. Bolshoy lingvistichesky slovar [Great linguistic vocabulary]. Rostov-na-Donu : Feniks, 2008. 811 p. [in Russian].
4. Bazin H. Cri de là chouette. Moscou : Editions du Progrès [CDC]; 1977. 197 p. [in French] [Calling the Tawny Owl], trad. Byczewska K., Warsaw : Czytelnik [WP], 1999. 205 p. [in Polish].
5. Duneton C. Le guide du français familier [The guide to familiar French], Paris : Éditions du Seuil, 1998. 606 p. [in French].
6. Desmond W.O. “Langue verte et verdeur de la langue” [Green language and greenness of language] in Antoine F. (Dir.), Argots, familiar language and accents in translation. Lille, 2004. P. 25–29 [in French].

7. Gavalda A. Ensemble c'est tout [Ensemble is all]; Paris : Éditions Gallimard, "Library of ideas", 1995. 278 p. [in French].
8. [Just together], trad. Zbonikowska-Bernatowicz H., Warsaw, The Book World [PPR], 2007. 199 p. [in Polish].
9. Gadet F. "La langue française au XX – ième siècle" [The French language in the XX – ième century] in Chaurand P. (Dir.). New history of the French language, Paris : Seuil, 1999. P. 585–671 [in French].
10. Chanet C. Fréquence des marqueurs discursifs en français parlé: quelques problèmes de méthodologie. Recherches sur le français parlé [Frequency of discursive markers in spoken French: some methodological problems. Research on spoken French], 2003. P. 83–108 [in French].
11. Czeszewski M. Słownik polszczyzny potocznej [Dictionary of colloquial Polish]. Warsaw : PWN, 2001 [in Polish].
12. Izzo J-C. Total khéops [Total kheops]. Paris : Gallimard, 1995. 150 p. [in French].
13. Ozog, K. "Wyrazy częste w polszczyźnie mówionej: no, tam" [Partial words in spoken Polish: well, there]. Polonica XI, 1985. P. 147–160 [in Polish].
14. Pennac D. La petite marchande de prose [The little prose merchant]. Paris : Gallimard [PMP], 1989. 206 p. [in French].
15. Luzzati F. et Luzzati D. "Oral et familier". Information grammaticale [Oral and familiar. Grammatical information], 1986. P. 5–10 [in French].
16. Simenon G. L'Amie de Madame Maigret [Madame Maigret's Friend]. Paris : Presses de la Cité [AMM]; 1957. 103 p. [in French].
17. Znajoma pani Maigret, trad. Szymanska I. Gdansk : Wydawnictwo L&L [ZPM], 1987. 104 p. [in Polish].
18. Vargas F. Un peu plus loin sur la droite [A little further on the right]. Paris : Vivane Hamy [PLD], 1996 [in French].
19. s.d. Lawka 102, trad. Szezynska-Mackowiak. K., Warszawa : Prószyrski i S-ka [Lioz] [in Polish].